



This project is funded by the European Union
Ovaj projekat finansira Evropska unija



LJUDSKA PRAVA ŽENA ŽRTAVA NASILJA

2018. godina



Uvodne napomene

U okviru projekta „Mapiranje ljudskih prava u medijima promatrajući položaj građana, ranjivih slojeva društva i medijske zajednice“ planirana su tri istraživanja koja se tiču ljudskih prava žena žrtava nasilja. Osim samog istraživanja planirano je da se uradi i analiza zakonske regulative i statistika nasilja nad ženama u porodici.

U skladu sa planom urađena su tri istraživanja sa ženama žrtvama nasilja koje su koristile usluge sigurne kuće. U prvom istraživanju iz 2017. godine učestvovala su žene koje su bile u sigurnim kućama u periodu od 2015. do 2017. godine, dok su 2018. godine upitnik popunjavale žene koje su bile u sigurnim kućama u poslednjih godinu dana. Zbog toga imamo razliku u broju ispitanica. Pošto se radi o vrlo specifičnoj populaciji, ženama smo pružili mogućnost da samostalno popunjavaju upitnik, *online* ili metodom papir olovka. Na taj način smo im omogućili da ostanu anonimne, da popune upitnik ako su napustile sigurnu kuću, ali i da ne remetimo svakodnevne aktivnosti unutar sigurne kuće.

Urađena je i desk analiza aktuelnog zakonodavstva koja se tiče zaštite ljudskih prava žena, s posebnim akcentom na žene žrtve nasilja. Veoma je važno naglasiti da se zakonska regulativa nije mijenjala od 2017. godine i zbog toga imamo samo jednu takvu analizu, za sve tri godine.

Urađena je i statistika nasilja nad ženama gdje smo koristili podatke nevladinih organizacija, Ministarstva omladine, porodice i sporta Republike Srpske, Gender centra Federacije BiH, Republičkog zavoda za statistiku Republike Srpske i Federalnog statističkog zavoda. Važno je napomenuti da se metodologija i dinamika prikupljanja podataka razlikuje po entitetima, tako da u zavisnosti od entiteta variraju i raspoloživi podaci.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je urađeno u periodu od novembra 2018. do decembra 2018. godine na uzorku od 45 žena žrtava nasilja koje su zatražile pomoć u nekoj od sigurnih kuća u Banjaluci, Modriči, Sarajevu, Zenici i Bijeljini. Imajući u vidu specifičnost samog uzorka ispitanicama smo ostavili mogućnost da upitnik popune online ili metodom papir i olovka.

Tabela 1. Starost ispitanica

	N	%
Mlađe od 29 godina	10	22,2
Od 30 do 44 godina	15	33,3
Starije od 45 godina	18	40,1
Odbija	2	4,4
Total	45	100,0

U 2018. godini imamo najviše ispitanica starijih od 45 godina (40,1%), a slijede ispitanice starosti od 30 do 44 godine (33,3%) i mlađe od 29 godina (22,2%).

Tabela 2. Obrazovanje ispitanica

	N	%
Odbija	2	4,4
Završena osnovna škola	16	35,6
Završena srednja škola 3. stepen (zanat)	5	11,1
Završena srednja škola 4. stepen (tehničar)	14	31,1
Završena viša škola	1	2,2
Završena visoka škola	7	15,6
Total	45	100,0

Najveći postotak ispitanica završile osnovnu školu (35,6%), svaka treća žena ima završenu srednju školu- četvrti stepen (31,1%), na trećem mjestu su žene koje imaju završenu visoku školu (15,6%), dok svaka deseta žena ima završenu srednju školu- treći stepen (11,1%), iza njih se nalaze ispitanice koje su završile višu školu (2,2%).

Tabela 3. Ukupni mjesečni prihod SVIH članova domaćinstva u kome trenutno žive

	N	%
Odbija	2	4,4
Do 250 KM	9	20,0
Od 251 KM do 500 KM	12	26,7
Od 501 KM do 750 KM	10	22,2
Od 751 KM do 1000 KM	6	13,4
Od 1001 KM do 1500 KM	4	8,9
Više od 1501 KM	2	4,4
Total	45	100,0

Rezultati istraživanja iz 2018. godine su pokazali da skoro polovina ispitanica ima primanja do 500 KM (46,7%), do 250KM primanja mjesečno ima svaka peta ispitanica (20%), preko 1000KM ima svaka deseta žena (13,3%).

Tabela 4. Radni status

	N	%
Odbija	2	4,4
Nezaposlena	20	44,5
Penzionerka	3	6,7
Privremeni i povremeni poslovi	6	13,3
Studentkinja ili srednjoškolka	3	6,7
Vodim svoj posao ili sa partnerom	1	2,2
Zaposlena u javnom ustanovi	4	8,9
Zaposlena u privatnoj firmi i nisam prijavljena	2	4,4
Zaposlena u privatnoj firmi i prijavljena sam	4	8,9
Total	45	100,0

Svaka druga ispitanica je nezaposlena (44,5%), privremene i povremene poslove radi 13,3% ispitanica, dok je 8,9% zaposlenih u privatnoj firmi i prijavljenih na penziono i zdravstveno osiguranje, a 4,4% je zaposlenih u privatnoj firmi, ali bez uplaćivanja doprinosa i poreza na osnovu rada.

Tabela 5. Bračni status ispitanica

	N	%
Imam partnera ali ne živimo zajedno	6	13,3
Nisam udata/nisam u vezi	5	11,2
Živim sa partnerom, ali nisam udata	4	8,9
Razvedena	9	20,0
Udata	15	33,3
Udovica	2	4,4
Odbija	4	8,9
Total	45	100,0

Među ženama žrtvama nasilja najveći je procenat udatih žena (33,3%), zatim razvedenih (20%), žena koje su izjavile da imaju partnera, ali ne žive zajedno zajedno (13,3%), one koje nisu ni udate, ni u vezi je 11,2%, dok je onih koje žive sa partnerom, ali nisu udate 8,9%, najmanji procenat je udovica (4,4%).

Tabela 6. Na pitanje da li imaju djece, ispitanice su odgovorile sljedeće

	N	%
Da	34	75,6
Ne	8	17,8
Odbija	3	6,6
Total	45	100,0

Među žena žrtvama nasilja je 75,6% majki, dok je 17,8% žena koje nemaju djecu.

Tabela 7. Na pitanje koliko imaju djece, ispitanice su odgovorile sljedeće

	N	%
Nema djece	11	24,4
1	10	22,2
2	10	22,2
3	8	17,8
4	5	11,2
5	1	2,2
Total	45	100,0

Jednak je broj ispitanica koje imaju jedno (22,2%) ili dvoje djece (22,2%), dok je bez djece svaka peta žena (24,4%). Troje i više djece ima 31,2% žena žrtava nasilja.

Tabela 8. Na pitanje da li su zbog ratnih dešavanja postale izbjeglice, raseljena lica ili nisu napuštale grad u kojem sada žive, ispitanice su odgovorile na sljedeći način:

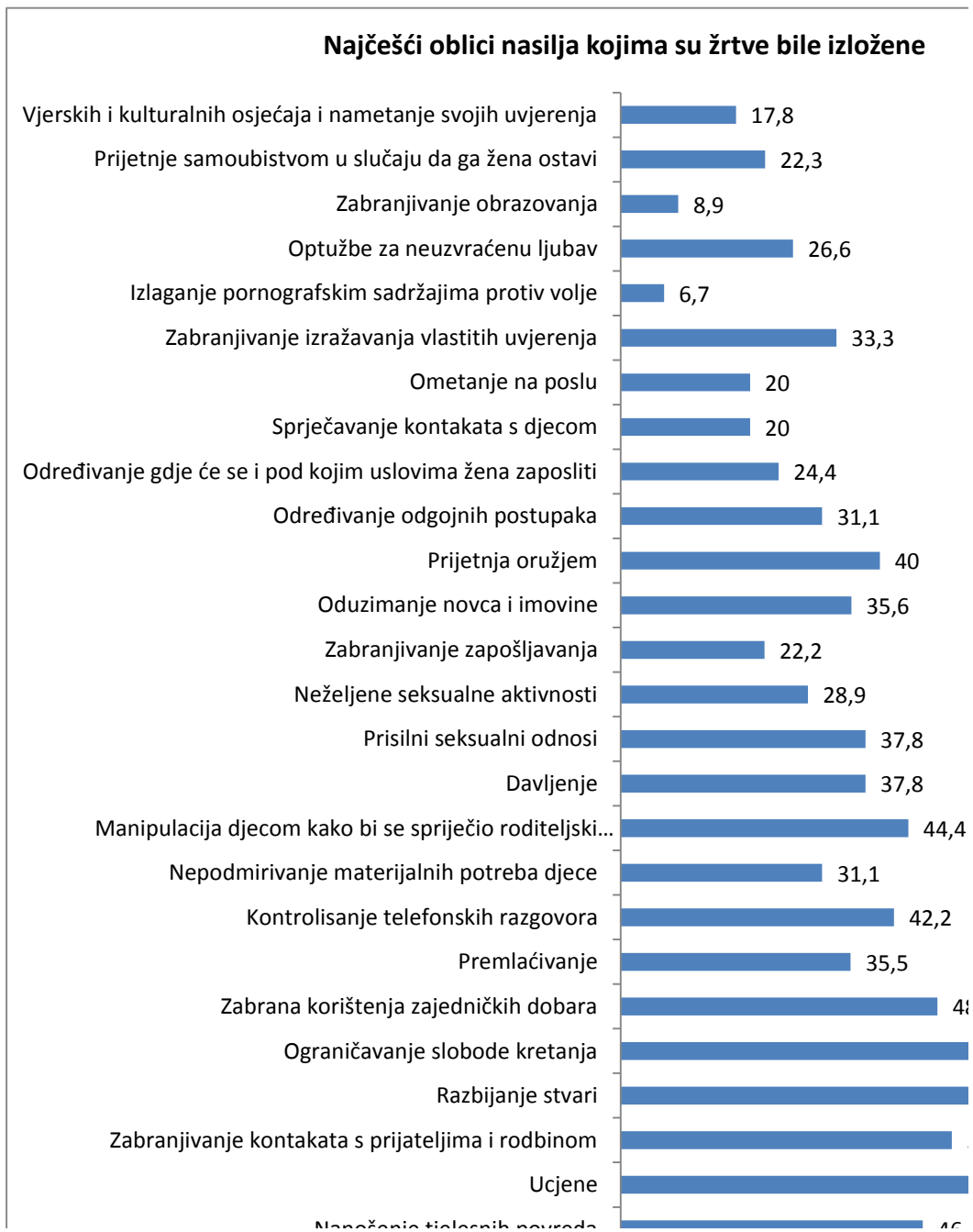
	N	%
Izbjeglica	5	11,1
Niste napuštali grad u kojem sada živite	26	57,8
Povratnica u grad u kojem ste živjeli prije	1	2,2
Raseljeno lice	7	15,5
Odbija	6	13,4
Total	45	100,0

Najveći broj ispitanica nije mijenjalo mjesto stanovanja zbog ratnih dešavanja (57,8%), dok je približan broj sa statusom raseljenih (15,5%) i izbjeglih (11,1%) lica.

Tabela 9. Izraz koji najbolje opisuje prirodu vjerskih ubjedenja ispitanica

	N	%
Nisam religiozna i protivnica sam religije	2	4,4
Nisam religiozna, nemam ništa protiv da drugi vjeruju	4	8,9
Nisam sigurna vjerujem li ili ne vjerujem	3	6,7
Uvjerenam sam vjernica i prihvaćam sve što moja vjera uči	22	48,9
Vjernica sam, ali ne prihvaćam baš sve što moja vjera uči	14	31,1
Total	45	100,0

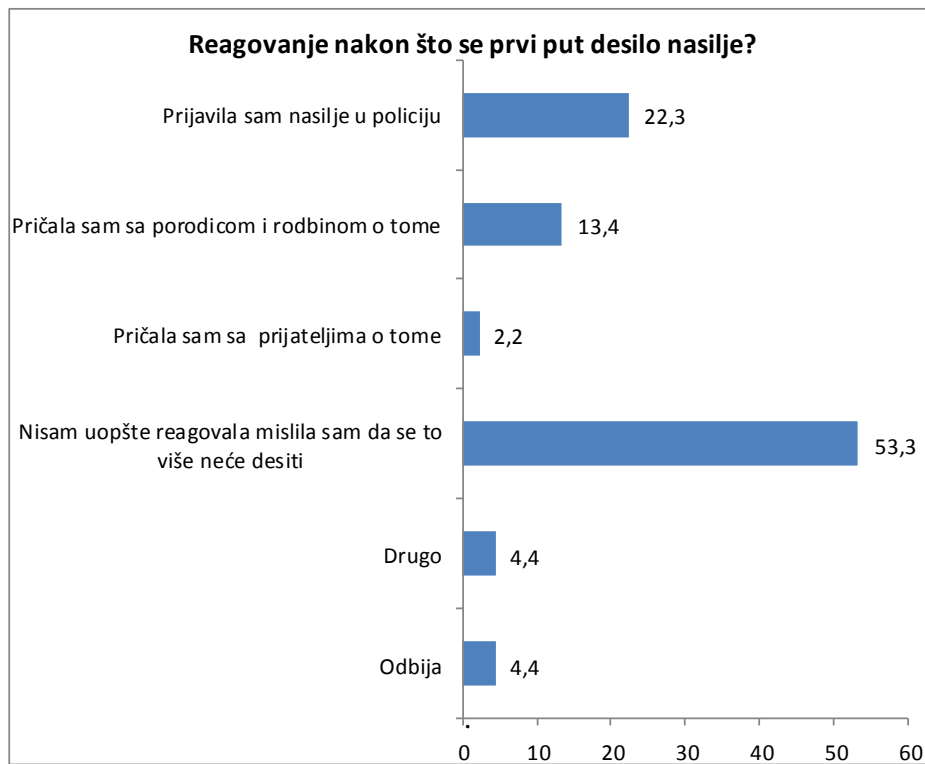
Najveći broj ispitanica za sebe kaže da je religiozna (80%), 15,6% ispitanica nisu religiozne ili nisu sigurne u svoj stav, dok se 4,4% protivi bilo kom obliku religioznosti.



Grafikon 1.

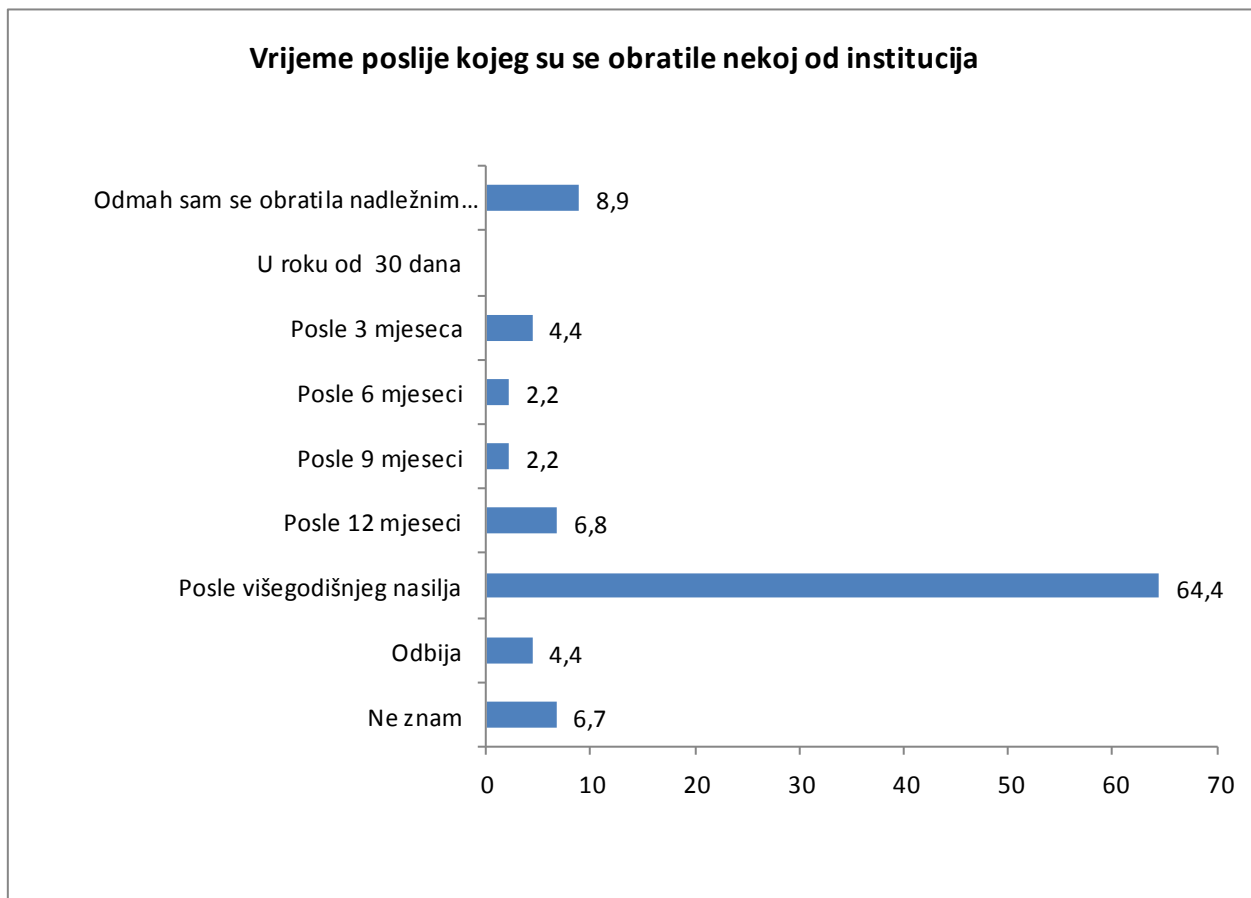
Najčešći oblici nasilja kojima su žrtve bile izložene, prema ispitivanju u 2018. godini, su:

- Galama i vika (84,4%)
- Uvredljive i ponižavajuće poruke (82,2%)
- Ucjene (75,6%)
- Guranje (71,1%)
- Razbijanje stvari (71,1%)
- Bacanje predmeta (68,9%)
- Ograničavanje slobode kretanja (64,5%)
- Šamaranje (64,5%)
- Zabranjivanje kontakata s prijateljima i rodbinom (51,1%)



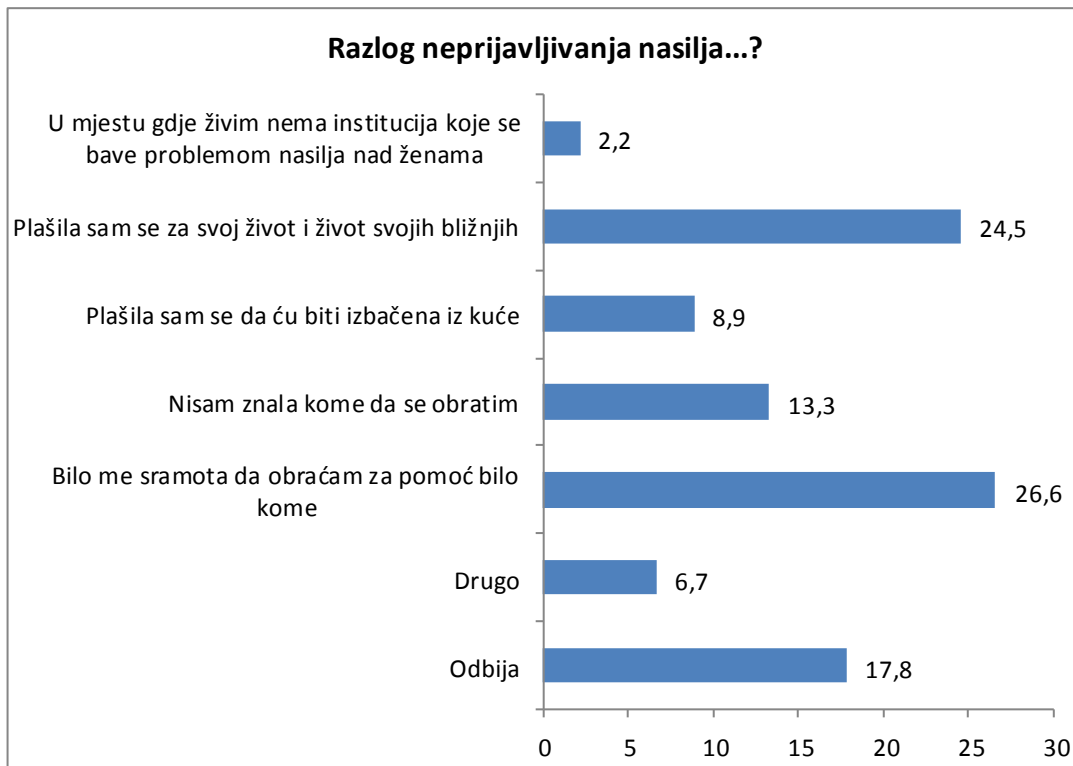
Grafikon 2.

Dobijeni rezultati su pokazali da više od polovine ispitanica nisu prijavile nasilje, jer su mislile da se neće ponoviti (53,3%), svaka peta žena je prijavila nasilje policiji (22,3%), dok je 13,4% žrtava nasilja pričalo sa porodicom i rodbinom o tome.



Grafikon 3.

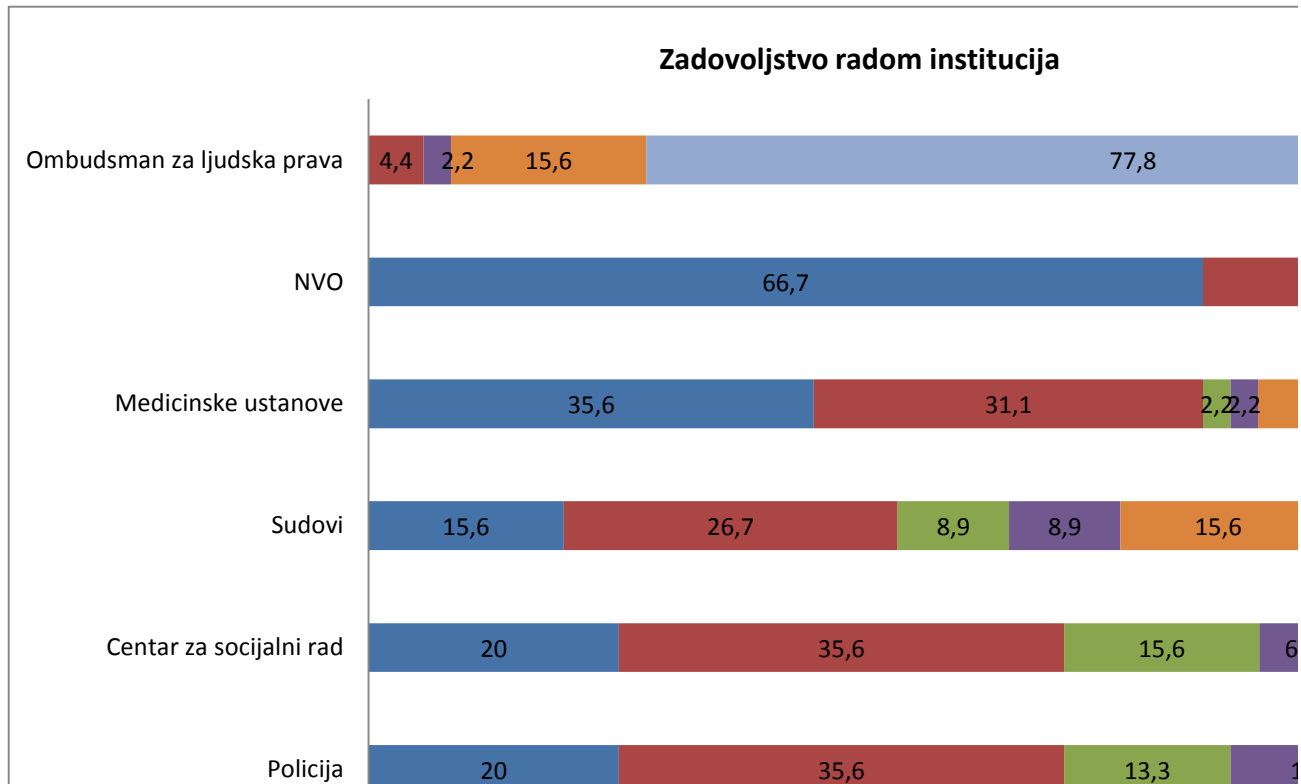
Najveći procenat žrtava (64,4%) koje su učestvovalе u istraživanju u 2018. godini, izjavile su da su se obratile nekoj instituciji nakon višegodišnjeg nasilja, dok se 8,9% odmah obratilo nadležnim institucijama. Poslije godinu dana pomoć je potražilo 6,8%, a poslije tri mjeseca 4,4% žrtava nasilja.



Grafikon 4.

Razlozi zbog kojeg žrtve nisu prijavljivale nasilje su:

- Sramota (26,6%)
- Strah za sopstveni život i život bližnjih (24,5%)
- Neinformisanost kome mogu da se obrate u toj situaciji (13,3%)
- Strah od izbacivanja iz kuće (8,9%)



Grafikon 5.

U istraživanju sprovedeno 2018. rezultati su pokazali da su žrtve najviše zadovoljne radom:

- Nevladinih organizacija (86,7%)
- Medicinskih ustanova (66,7%)
- Policije (55,6%)
- Centra za socijalni rad (55,6%)
- Sudova (42,3%)
- Ombudsmena za ljudska prava BiH (4,4%)

Interesantno je i to da su žene zrtve nasilja najmanje kontakta imale sa institucijama Ombudsmana BiH (77,8%), sudovima (24,4%) i medicinskim ustanovama (13,3%).

Kada se govori o **policiji** žene žrtve nasilja najviše zamjeraju neadekvatno reagovanje, što jeste prilično uopštena zamjerka, ali pod tim se podrazumjeva: nedolazak odmah po prijavi nasilja, nezainteresovanost, nedavanje adekvatnih informacija žrtvama nasilja i nepostupanje po propisanoj proceduri. Stiče se utisak da su često na strani nasilnika i da je žrtva kriva što joj se to dešava. U malim mjestima često se dešava da su policajci prijatelji sa nasilnikom, što utiče na

kvalitet njihovog rada (ne napišu prijavu ili žrtvi kažu da se smiri i nastavi da živi kao da se ništa nije desilo). Žene smatraju da ih u situacijama nasilja vrlo često policija ne shvata dovoljno ozbiljno. Takođe, one ističu da su mjere koje policija preduzima prema nasilniku blage i neadekvatne (opomene, uzimanje izjave i sl.). Policija ne pokazuje dovoljno senzibilnosti za žrtve nasilja.

Centrima za socijalni rad se zamjera što se plaše nasilnika i svoje aktivnosti prilagođavaju tome, vrlo često izgleda da su na strani nasilnika i da su njihove aktivnosti usmjerene ka vraćanju žrtve nasilniku. Centri za socijalni rad ne daju dovoljno informacija o pravima žrtava nasilja i šta se sve može preduzeti da bi se adekvatno reagovalo na nasilje. Ispitanice ističu da su spori i da nisu nudili mogućnost odlaska u sigurnu kuću. Centri za socijalni rad su veoma malo fleksibilni za situacije nasilja u porodici i procedure su im važnije od interesa žrtve. Često se dešavalo da ženama žrtvama nasilja spominju mogućnost da mogu ostati bez starateljstva, što mnoge žene preplaši i parališe njihove aktivnosti. Takođe, žene žrtve nasilja im zamjeraju i to što ne žele da dođu u porodicu i porazgovaraju sa članovima porodice o pretrpljenom nasilju.

Žrtve nasilja **sudovima** zamjeraju sporost u radu tj. dužinu trajanja sudskih procesa. Takođe, kazne za nasilje u porodici su preblage (novčana kazna, uslovna kazna i sl.). Osim toga suđenja koja se tiču razvoda i podjele imovine traju predugo, što destimuliše žrtve nasilja da bilo šta preduzimaju protiv nasilnika i često se osjećaju prevarenim. Ispitivanja na sudu su veoma mučna za žrtve nasilja i njihove porodice, pogotovo djecu. Medicinske ustanove nisu uvezane sa pravosuđem i medicinske nalaze mora da pribavi žrtva nasilja i priloži na sudu.

Nevladinim organizacijam žrtve nasilja ne zamjeraju mnogo, jer su svjesne da sa resursima kojima raspolažu rade dobar posao.